

predviđena je Informacija o provođenju Strategije razvoja.

Za 2017. to nije ispoštovano, a za 2018. ostaje da se nadamo. Bila su sasvim opravdana očekivanja da će među prvim odlukama novoizabrane vlasti oktobra 2016. biti „revizija“ Strategije razvoja? Izostanak bar „osvrta“ na aktuelnu Strategiju razvoja 2014.-2023., budžetska „ravnodušnost“ tokom 2017. i 2018. prema tom dokumentu neminovno indicira na zaključak o neozbiljnim percepcijama prema dugoročnim koncepcijama razvoja lokalne zajednice.

Navedeni zaključak pojačava i spisak ključnih aktera u implementaciji Strategije (str. 149) među kojima nema mjesnih zajednica, ima Razvojni tim općine o kojem se ne mogu dobiti nikakve informacije! O diletantsko formalističkom pristupu i percepcijama koncipiranja dugoročnog razvoja potvrđuje i *Program kapitalnih investicija* u kojem ima projekata o kojima se ne mogu dobiti nikakve informacije, a za neke nadležne službe i ne znaju da postoje (npr. sortirnica, kompostana...).

O strateškim dokumentima koje je donijela aktuelna lokalna vlast (*Dokument okvirnog budžeta* i *Osnove i principi i politike općinskog načelnika za i period 2017-2020.*) nije korektno argumentovanije pisati dok se ne navrši bar polovina mandata.

Na osnovu „politike budžetiranja“ za 2017. aktuelne vlasti čiji bilans u najkraćem kaže: budžetski prihodi (planirani 14,292 mil. KM., revidirani 18.12.2017. u iznosu 12,968 mil. KM. i ostvarenje 9,527 mil. KM) i prijedloga za 2018. u iznosu 13,871 mil. KM ili 45,60 % više, upućuje na velike poteškoće oko percepcija lokalne samouprave općine!

Završne konstatacije, preporuke...

Pažljivija hronologija pokazatelja razvoja Velike Kladaše u novom društvenopolitičkom sistemu, posebno poslije okončanja ratnih dejstava 1995., pokazuje da se do polovine prve decenije 21. stoljeća donekle uspjevalo pratiti dinamiku bh države.

Krupni poremećaji nastaju u periodu 2004-2008. kada Velika Kladaša ozbiljno malaksava i počinje nazadovanje koje traje već punu deceniju. O tome vjerodostojno svjedoče pokazatelji u *Biltenima za društvena kretanja* (sedam izdanja 2014/016). Po „sintetičkom pokazatelju“ razvoja na ljestvici od 79 općina FBiH 2012. Velika Kladaša je bila na 46. mjestu, a 2016. na 56. Ista vlast, isti mentor, ali... If the rule you followed brought you to this, of what use was the rule?/Ako te je neko pravilo-praksa dovede

tu gdje jesi, nazadovanja, koja korist od pravila-mentora?

Naslijeđeni propusti u prostornom uređenju Velike Kladaše sadržani u diletantskom korištenju-devastaciji poljoprivrednog zemljišta lokacijama peradarskih farmi je dugoročno stanje koje implicira i dugoročna rješenja. Predmeti legalizacije bespravne gradnje će još dugo vremena opterećivati ukupnu efikasnost djelovanja, ali nisu limitirajući faktori ubrzanijeg razvoja. Imovinsko-pravni odnosi koncentrirani u Privredno društvo „*Agrokomerc*“ su ozbiljne prepreke ubrzanijeg razvoja, posebno turizma. Gdje ima da je povijesno kulturni objekat kao što je Stari grad mimo bilo kakvih nadležnosti lokalne zajednice?

Navedene strategije koje je lokalna vlast donosila u prethodnim periodima su više rezultat nametanja međunarodne zajednice nego zrelosti kladaških elita. Dobro je što je međunaro-

Konzultovana bibliografija:

- Informacija Općine Velika Kladaša br: 03/1-29-3590/13 od 13.12.2013.,
- Informacija o radu Kantonalnog zavoda za prostorno planiranje 2017.,
- Službeni glasnici Velike Kladaše,
- Odgovor br: 07-05-3104/16 od 07.12.2016. po Zahtjevu o pristupu informacijama u vezi parcele br. 1851/1.
- Izvještaj o utvrđenom stanju na dan 09.11.2016.
- Dokumenti i druge publikacije navedene u tekst ovog eseja.

dna zajednica inicirala, financirala pripreme i donošenje strategija, ali je previše čudno kako sa istim žarom nisu inzistirali na implementaciji strateških dokumenata.

Posebno je zagonetno kako se među navedenim strategijama nije obuhvaćena i Strategija kulture? Očito je da pripremama strategija nisu prethodile nužne istraživačko razvojne aktivnosti na bazi analiza, elaborata, studija, projekcija, smjernica...

Čak, nisu uvažavane ni raspoložive „podloge“ (npr. studija Hukavice...).

Velika Kladaša ima respektabilne resurse (povoljnu demografiju, solidno naslijeđe prethodnog sistema, geopolitičku poziciju, klimu i reljef, izgrađene industrijske građevinske objekte sa potrebnom infrastrukturom, dobru komunalnu infrastrukturu, obuhvatno obrazovanje, nagomilana iskustva...) koji pametnim upravljanjem mogu obezbjediti mnogo veći standard života koji je sada ispod dvije trećine bh prosjeka i bitno povoljnije uvijete za podizanja porodice.

Neophodno je temeljito osvježiti ukupni društveni ambijent, inovirati metodologije i procedure priprema, donošenja i implementacija strateških dokumenata. Odgovornost za prosperitetniju viziju budućnosti Velike Kladaše imaju pripadnici najbrojnijeg biračkog tijela dobi 18-59 godina odnosno oko 21 hiljada Kladašana čija ravnodušnost pridonosi povećanim migracijama.

Kao solidna podloga može poslužiti Koncept „*Unaprijedimo Kladašu zajedno*“ koji se stidljivo promovira i kukavički ignorira već pet godina!

Velika Kladaša, 05.06.18.
ramoh45.07@hotmail.com

